

ГАРМОНІЗАЦІЯ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

*Краївська І. А., канд. екон. наук, Таранушенко Є. В., магістр,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

В умовах глобалізації бізнесу та відносин між господарюючими суб'єктами все більше посилюється увага до проблеми уніфікації бухгалтерського обліку.

Зараз відомі два основні підходи до вирішення цієї проблеми: гармонізація і стандартизація.

Гармонізація обліку передбачає певну відповідність та злагодженість, дотримання принципів ведення бухгалтерського обліку і статистики, складання звітності групою країн чи їх об'єднанням з метою нівелювання суттєвих розбіжностей між аналогічними стандартами.

Шляхом гармонізації обліку пішли країни ЄС, які опублікували низку нормативних документів, які називаються Директивами та є обов'язковими для виконання у всіх країнах, що входять до ЄС. Так, до Директив, які є фундаментальними для організації облікових процедур та встановлюють правила складання фінансової звітності, можна віднести:

– Третя Директива № 78/855 від 09.10.1978 р. «Про злиття публічних компаній із обмеженою відповідальністю», яка, зокрема, регламентує аспекти відображення фінансової інформації в звітності з метою захисту інтересів кредиторів, найманих працівників, акціонерів [1];

– Четверта Директива № 78/660 від 25.07.1978 р. «Про річну звітність певних видів компаній», яка містить положення про форму річних звітів, принципи обліку, аудиту та вимагає оприлюднення фінансової інформації [2];

– Сьома Директива № 83/349 від 13.06.1983 р. «Про консолідовану звітність» – встановлює єдині правила для складання, подання, оприлюднення та аудиту консолідованої фінансової звітності у державах-членах ЄС [3];

– Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2017/1132 від 14.06.2017 р. щодо деяких аспектів корпоративного права (кодифікація) – щодо вимагає відображення інформації про зарубіжні відділення компаній [4].

– Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств: Сфера застосування, визначення і категорії підприємств та груп; - Загальні положення та принципи; - Баланс та звіт про прибутки та збитки; - Примітки до фінансової звітності; - Управлінський звіт; - Консолідована фінансова звітність та звіти; - Оприлюднення; - Аудиторська перевірка; - Положення щодо звільнення від зобов'язань та обмеження, пов'язані зі звільненням від зобов'язань; - Звіт про виплати уряду [5].

Означені Директиви ЄС є «мінімальними вимогами до гармонізації», на основі яких держави-члени можуть розробляти власні додаткові вимоги та вносити зміни до національного законодавства. Наразі вони містять близько 40 варіантів на рівні держав-членів. Багато з цих варіантів спрямовані на зниження вимог до звітності для малих і середніх компаній.

Зважаючи на розширення інтеграційних процесів у розвитку світового господарства, значної популярності набуває ідея стандартизації бухгалтерського обліку.

Стандартизація обліку передбачає встановлення єдиних норм і вимог щодо бухгалтерського обліку, застосовування уніфікованого набору стандартів, що регулюють облікову подію та її відображення у звітності. Стандартизація дає змогу глобалізувати облікову політику, принципи і систему бухгалтерського обліку та звітності. Вона здійснюється в рамках уніфікації обліку на міжнародному рівні та передбачає розробку та впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО), фінансової звітності (МСФЗ) та аудиту (МСА).

Питанням розробки, впровадження та адаптації до глобальних економічних умов та чинників, займається багато глобальних та урядових організацій. Але найголовнішою з них є Рада з МСБО, яка була створена у 1973 році провідними професійними бухгалтерськими організаціями Австралії, Канади, Франції, Німеччини, Японії, Мексики, Нідерландів, Великобританії, Ірландії та США як Комітет з МСБО (IASB), а потім у травні 2000 року перейменована у Раду.

Спочатку Комітет, а потім Рада з МСБО, здійснив низку проектів, спрямованих на досягнення зіставності фінансових звітів у всьому світі, затвердив 41 стандарт, що охоплює методологію і принципи організації бухгалтерського обліку та процедури, пов'язані з поданням фінансових звітів.

Законодавча база обліку в Європі складається з різних правових актів, які регулюють бухгалтерське обліку та звітність в країнах Європейського Союзу (ЄС). Основними документами, які встановлюють стандарти обліку в ЄС, є такі:

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), які визначають правила складання фінансових звітів для корпорацій та інших організацій. Більшість країн ЄС використовують МСФЗ як основу для своїх стандартів обліку.

2. Європейські стандарти фінансової звітності (ЄСФЗ) - це набір стандартів, що базуються на МСФЗ, але адаптовані до потреб європейських компаній. ЄСФЗ встановлюються Європейським комітетом з регулювання цінних паперів (ESMA) і застосовуються в усіх країнах ЄС.

3. Директиви ЄС - Європейський Союз видає директиви, які встановлюють загальні принципи та мінімальні вимоги до фінансової звітності в країнах-членах ЄС. Кожна країна має право транспонувати директиви ЄС у своє національне законодавство.

4. Національні стандарти обліку - кожна країна ЄС має свої національні стандарти обліку, які можуть доповнювати або уточнювати вимоги МСФЗ та

ЄСФЗ. Наприклад, в Німеччині використовують Німецькі стандарти обліку (HGB), у Франції - Французькі стандарти обліку (PCG) та інші.

В Україні питання гармонізації та стандартизації також стоїть досить гостро. Україна зробила багато кроків на шляху до гармонізації системи бухгалтерського обліку в умовах глобалізації, зокрема, Верховна Рада прийняла Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 р. № 1629-IV [6], який чітко визначає пріоритетні сфери адаптації законодавства України, зокрема бухгалтерського обліку компаній, а також Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV [7], який окреслює сферу застосування МСФЗ та МСБО в Україні.

Так, відповідно до статті 12¹ Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV [7]:

«2. Підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, материнські підприємства груп, у складі яких є підприємства, що становлять суспільний інтерес, материнські підприємства великої групи, які не належать до категорії великих підприємств, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами.»

«3. Підприємства, крім тих, що зазначені в частині другій цієї статті, самостійно визначають доцільність застосування міжнародних стандартів для складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності.»

«6. Підприємства, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами, зобов'язані забезпечити ведення бухгалтерського обліку відповідно до облікової політики за міжнародними стандартами після подання першої фінансової звітності або консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами, що визнається такою у порядку, визначеному міжнародними стандартами.»

Однак реалізація спільних цілей щодо гармонізації бухгалтерського обліку в країнах-членах ЄС супроводжувалася національними пріоритетами та різноманітними перешкодами з боку політичних партій, податкових органів і бізнес-структур. Тому вплив директив ЄС на розвиток систем бухгалтерського обліку та звітності був різним у країнах-членах з різним рівнем економічного та соціального розвитку, специфічними правовими та податковими системами, а також важливістю малих та середніх підприємств в економіці. Як наслідок, у багатьох європейських країнах імплементація МСФЗ (МСБО) та Директив здійснюється та впливає на національні П(С)БО по-різному. Така ж сама ситуація спостерігається й в Україні в умовах впливу, крім раніше перерахованих чинників, також ризиків, пов'язаних з воєнним станом.

Список використаних джерел:

1. Третя Директива № 78/855 від 09.10.1978 р. «Про злиття публічних компаній із обмеженою відповідальністю», яка, зокрема, регламентує аспекти відображення фінансової інформації в звітності з метою захисту інтересів кредиторів, найманих працівників, акціонерів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_45877
2. Четверта Директива № 78/660 від 25.07.1978 р. «Про річну звітність певних видів компаній», яка містить положення про форму річних звітів, принципи обліку, аудиту та вимагає оприлюднення фінансової інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_45877
3. Сьома Директива № 83/349 від 13.06.1983 р. «Про консолідовану звітність» – встановлює єдині правила для складання, подання, оприлюднення та аудиту консолідованої фінансової звітності у державах-членах ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_270#Text
4. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2017/1132 від 14.06.2017 р. щодо деяких аспектів корпоративного права (кодифікація) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_014-17#Text
5. Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MU13169>
6. Закон України від 18.03.2004 р. № 1629-IV «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
7. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

ЩОДО СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ»

Крихівська Н. О., канд. екон. наук, доцент, Теленко Д. І., магістр, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ

Фінансова безпека кожного банку безпосередньо пов'язана з безпекою всієї банківської системи України. Адже на виникнення системної банківської кризи впливає навіть діяльності одного із банків. Цей взаємозв'язок виникає через те, що велика частка капіталу банку є запозиченою, і як ми вже бачили на практиці більшість клієнтів у кризових ситуаціях йдуть масово знімати готівку. І коли це один з найбільших банків країни відповідно зникає довіра до всіх банківських установ.

В процесі формування фінансової безпеки банківські структури так і банківська система в цілому стикається з цілим рядом загроз, що тим чи іншим чином впливають на рівень фінансової стабільності. З розширенням видів діяльності зростає і кількість загроз, які ідентифікуються та мінімізуються в процесі роботи банків, а відповідного наукового обґрунтування в сучасній літературі не мають [1].